

УДК 343.4

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-4-299-304

Каріне МКРТЧЯН©

викладач

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ЛЮДИНИ ВІД СЕСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА

У статті виконано кримінально-правовий аналіз положень чинного кримінального законодавства України та встановлення його взаємозв'язку із нормами міжнародного права в частині характеристики сексуального насильства, а також здійснення аналітичного дослідження судової практики та статистики Офісу Генерального прокурора з метою вироблення на основі цього висновків.

Наслідками сексуального насильства, визначеними міжнародним правом, треба вважати фізичні, психологічні, соціальні, соціально-економічні та правові. Для кожної категорії потерпілих осіб, як-то жінки, чоловіки, діти, крім загальних наслідків, характерними є особливі наслідки – притаманні саме цим категоріям осіб.

Ключові слова: людина, приватність, злочин, сексуальне насильство, міжнародні стандарти.

Постановка проблеми. Запровадження кримінальної відповідальності за сексуальне насильство у чинному законі про кримінальну відповідальність є значним кроком в узгодженні національного законодавства з міжнародними стандартами протидії цього виду суспільно небезпечних діянь.

Сексуальне насильство посягає на важливий об'єкт кримінально-правової охорони, який полягає у статевій свободі та статевій недоторканості особи. Крім того, сексуальне насильство може призвести до непоправних наслідків для потерпілих від нього осіб.

Стан дослідження. Норма, що передбачає відповідальність за сексуальне насильство, є порівняно новою для вітчизняного законодавства та кримінально-правової доктрини загалом. Зокрема, треба звернути увагу на ґрунтовне дослідження кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості осіб, виконане О. Дудоровим та видане у формі практичного poradnika. Також окремі питання щодо відповідальності за сексуальне насильство в наукових розробках порушували І. Чугуніков, М. Хавронюк, А. Утямішев, Д. Москаль, О. Піддубна, Ю. Пудовочкін, А. Савченко, С. Романцова, В. Шаблистий тощо.

Враховуючи ґрунтовність та важливість наукових досліджень, виконаних у цьому напрямі, питання відповідальності за сексуальне насильство залишається актуальним, що пов'язано із змінами, які відбуваються в кримінальному законодавстві України.

Все зазначене свідчить про нагальну потребу дослідження сексуального насильства як одного з видів кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Метою статті є кримінально-правовий аналіз положень чинного кримінального законодавства України та встановлення його взаємозв'язку із нормами міжнародного права в частині характеристики сексуального насильства, а також виконання аналітичного дослідження судової практики та статистики Офісу Генерального прокурора з метою вироблення на основі цього висновків.

Виклад основного матеріалу. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року під сексуальним насильством визначає зокрема і зґвалтування [1], а

© К. Мкртчян, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6069-9552>

karina19_7777@ukr.net

Головне юридичне управління зауважило, що поняття «сексуальне насильство» охоплює поняття «зґвалтування» [2].

Чинний КК України визначає *сексуальне насильство* як вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (ч. 1 ст. 153 КК України). При цьому згода вважається добровільною, якщо вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин (Примітка до ст. 152 КК України) [3].

Серед чинників, які впливають на сексуальну злочинність, А. Чуприков та Б. Цюприк виділяють: стать, алкоголь, агресію, соціально-культурне середовище, психосексуальний розвиток, спадковість, вік та клімат [4 с. 75–85].

О. Дудоров зазначає, що до сексуального насильства можуть належати такі дії: «сім'явипорскування на зовнішні геніталії жінки навіть із наступним заплідненням; тертя по зовнішніх геніталіях жінки, її губах і сідницях язиком, руками, статевим членом, штучним фалосом чи іншим предметом; мацання геніталій руками; фроттаж (отримання сексуального задоволення шляхом тертя статевими органами до тіла вибраного об'єкта в натовпі, в переповненому транспорті та ін. [4 с. 90]); кунілінгус – оральна стимуляція жіночих геніталій; анілінгус – оральна стимуляція входу в анальний отвір; вестибулярний коїтус – притуляння чоловічого статевого члена до входу в піхву жінки; введення статевого органу чоловіка між молочними залозами жінки; міжстегновий коїтус; орогенітальний контакт жінки з чоловіком; лесбійство – форма задоволення статевої пристрасті жінки шляхом вчинення нею різноманітних дій сексуального характеру з іншою жінкою» [5 с. 52–53].

Об'єктивна сторона сексуального насильства полягає у діях сексуального характеру, які не пов'язані з проникненням в тіло іншої особи.

Основним безпосереднім об'єктом сексуального насильства є статева свобода та статева недоторканість особи. Додатковими об'єктами є належний фізичний і психічний розвиток неповнолітніх, тілесна і психічна недоторканість, честь і гідність особи. О. Дудоров, зазначає, що «Під статевою свободою слід розуміти право особи самостійно обирати собі партнера для сексуального спілкування, форму такого спілкування і не допускати у цій сфері будь-якого примусу. Статева недоторканість означає охоронюваний законом стан, за якого забороняється вступати в сексуальні контакти з особою, яка з певних причин не є носієм статевої свободи» [5, с. 7].

Суб'єктивна сторона сексуального насильства характеризується прямим умислом. Суб'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 153 КК України, є осудна особа чоловічої або жіночої статі, яка досягла 14-річного віку. Потерпілим від сексуального насильства можуть бути особи як чоловічої, так і жіночої статі.

Кваліфікуючими ознаками сексуального насильства є вчинення його: повторно; особою, яка раніше вчинила будь-яке із кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 152, 154, 155 КК України; щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винуватий перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах; щодо особи у зв'язку з виконанням нею службового, професійного чи громадського обов'язку; щодо жінки, яка завідомо для винуватого перебувала у стані вагітності (ч. 2 ст. 153 КК України). Особливо кваліфікуючими ознаками сексуального насильства є: вчинення групою осіб (ч. 3 ст. 153 КК України); вчинення щодо неповнолітньої особи (ч. 3 ст. 153 КК України); вчинення щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років (ч. 4 ст. 153 КК України); спричинення тяжких наслідків (ч. 5 ст. 153 КК України); вчинення щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років повторно (ч. 6 ст. 153 КК України); вчинення щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років особою, яка раніше вчинила будь-яке із кримінальних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 152, ст. 155 або ч. 2 ст. 156 КК України (ч. 6 ст. 153 КК України).

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 № 2227-VIII [6] було криміналізовано сексуальне насильство, як один із видів кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Ухвалення цього Закону пов'язано з імплементацією положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами або Стамбульської конвенції в національне законодавство. На етапі розгляду однойменного законопроекту від 12.07.2016 № 4952 [7], Головним юридичним

управлінням було висунуто низку зауважень, які стосувалися: по-перше, використання парламентарями словосполучення «особа, яка не досягла чотирнадцяти років» замість загальноприйнятого у національному законі про кримінальну відповідальність «малолітня особа», що, як наслідок, потребує внесення змін до інших кримінально-правових норм, які містять подібну кваліфікуючу ознаку; по-друге, положення Конвенції визначає вжиття «виключно необхідних законодавчих та інших заходів», що не узгоджується із потребами розвитку українського суспільства та не враховує вітчизняну практику застосування кримінального закону [2].

Наступним кроком, який вплинув на зміст ст. 153 КК України, стало ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи» від 19.12.2019 № 409-IX. Цей закон доповнив ст. 153 КК України частиною 6, яка встановила відповідальність за сексуальне насильство вчинене щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди повторно або особою, яка раніше вчинила будь-яке із кримінальних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 152, ст. 155 або ч. 2 ст. 156 КК України [8]. З урахуванням положень Пояснювальної записки до законопроекту № 0887 від 29.08.2019, внесення зазначених змін спрямовано на «надання відповідної медичної допомоги особам, що страждають розладом сексуальної переваги (педофілією), а також через посилення кримінального покарання за такі злочини та впровадження Єдиного реєстру злочинців засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої чи малолітнього, створення умов для запобігання вчиненню ними нових злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи» [9].

Треба зазначити, що відповідно до абз. 3 п. 4 Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2023/5 «Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи (далі – ЄРЗСН) є складовою частиною Реєстру (відповідно до п. 2 Порядку – це інформаційна система, що містить відомості про засуджених, осіб, узятих під варту) та містить відомості про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, у тому числі осіб, судимість яких за такі кримінальні правопорушення знята або погашена в установленому законом порядку» [10]. Наразі, ЄРЗСН працює в тестовому режимі.

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, у ст. 36 «Сексуальне насильство, у тому числі зґвалтування», визначає необхідність криміналізації, Сторонами Конвенції, «здійснення, без згоди, вагінального, анального або орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета; здійснення, без згоди, інших актів сексуального характеру з особою; примушування іншої особи до здійснення, без згоди, актів сексуального характеру з третьою особою...». Окрім того, Сторонам Конвенції необхідно вжити заходи щодо застосування положень п. 1 ст. 36 Конвенції «до актів, учинених проти колишніх чи теперішніх подружжів або партнерів, як це визнається національним законодавством» [1]. Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, який узагальнює кращу практику документування сексуального насильства як злочину або порушення міжнародного права та в якому викладено окремі думки щодо наслідків від сексуального насильства, було представлено у 2017 році [11]. Автори цього видання, а саме Сара Ферро Рібейро і Данає ван дер Стратен Понтоз, запропонували поділ наслідків від сексуального насильства на чотири основні групи: фізичні, психологічні, соціальні, соціально-економічні та правові.

Зауважимо, що за національним законодавством тяжкими наслідками від сексуального насильства, як і від зґвалтування, можуть бути, зокрема, смерть або самогубство потерпілої особи, втрата нею будь-якого органу чи втрата органом його функцій, психічна хвороба або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менше ніж на одну третину, непоправне знівечення обличчя, переривання вагітності чи втрата репродуктивної функції, а так само зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби, що є небезпечною

для життя людини [12].

Жінки, потерпілі від сексуального насильства, можуть зазнати генітальних, тазових та ректальних травм; викидень; небажана вагітність; ускладнення після небезпечних абортів; порушення менструального циклу; ускладнення вагітності; гінекологічні розлади; безплідність; тазовий біль; дисфункція. Чоловіки – ректальні ушкодження; ушкодження пеніса та яєчок; недоїдання, коли жертви відмовляються від їжі, аби мінімізувати подальші ректальні ушкодження; атрофія статевих органів через їх перев'язування, яке може перешкоджати кровообігу; хронічні болі спини та прямої кишки. *Діти* – смерть від вагітності в юному віці; тяжкі фізичні травми; підвищений ризик травмування статевих органів.

Соціальні наслідки для жінок можуть бути виражені у культурно-специфічному відчутті порушеної жіночності; відмові від жіночості та жіночої сексуальності; складних стосунках з власними дітьми, народженими від зґвалтування. Для чоловіків – порушена маскулітність через фізичну нездатність працювати, що загрожує здатності отримувати дохід та забезпечувати свої сім'ї; підвищена ймовірність насильства в сім'ї. Для дітей – труднощі щодо відчуття довіри або побудови близьких відносин у період зростання.

Соціально-економічними та правовими наслідками для жінок можуть стати: арешт, утримання під вартою та покарання за позашлюбні сексуальні відносини або перелюбство, що може включати у деяких країнах смертну кару / каменування; підвищена гендерна нерівність. Для чоловіків – арешт, утримання під вартою або покарання за одностатеві акти, зокрема смертна кара у деяких країнах. Для дітей – втрата доступу до освіти; втрата професійних та економічних можливостей у дорослому житті.

Висновки. Кримінальний кодекс України у ст. 153 встановлює відповідальність за вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи, тобто за сексуальне насильство. Об'єктивну сторону сексуального насильства характеризують дії сексуального характеру, не пов'язані з проникненням в тіло іншої особи. Основним безпосереднім об'єктом є статева свобода та статева недоторканість особи. Суб'єктивна сторона сексуального насильства характеризується прямим умислом, а суб'єктом досліджуваного діяння є осудна особа чоловічої або жіночої статі, яка досягла 14-річного віку. Положення, викладені в науковій роботі, спрямовані на удосконалення кримінального права щодо правильного тлумачення змісту ст. 153 КК України з врахуванням особливостей національної кримінально-правової доктрини.

Аналіз законодавчих змін в частині відповідальності за сексуальне насильство показав, що значну роль у цьому відіграв Закон України «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 06.12.2017 № 2227-VIII та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи» від 19.12.2019 № 409-IX.

Наслідками сексуального насильства, визначеними міжнародним правом, треба вважати фізичні, психологічні, соціальні, соціально-економічні та правові. Для кожної категорії потерпілих осіб, як-то жінки, чоловіки, діти, крім загальних наслідків, характерними є особливі наслідки – притаманні саме цим категоріям осіб.

Список використаних джерел

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11.05.2011. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/mu11251>.
2. Висновок Головного юридичного управління від 10.03.2017. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4952&skl=9.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 01.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Чуприков А. П., Цуприк Б. М. Нормальна та кримінальна сексологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 252 с.
5. Дудоров О. О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практич. посібник. Севеодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 92 с.
6. Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради

Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 06.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#n63>.

7. Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Проект Закону України від 12.07.2016. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4952&skl=9.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи : Закон України від 19.12.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-20#n16>.

9. Про внесення змін до деяких законів України (щодо впровадження Єдиного реєстру осіб засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої чи малолітнього та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої чи малолітнього) : пояснювальна записка до проекту Закону України від 29.08.2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=0887&skl=10.

10. Порядок формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту : затв. наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2023/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-18#Text>.

11. Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті. URL: https://womenua.today/UWC-library/unwomen/37-International_Protocol_2017_2nd_Edition_UKR.pdf.

12. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи : Постанова Пленуму Верховного Суду від 30.05.2008 № 5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08#Text>.

13. Шаблюстий В. В. Як одна з ключових реформ національного кримінального права щодо гендерно обумовленого насильства відбулася без вчених-криміналістів. *IV Львівський форум кримінальної юстиції «Кримінальна юстиція: quo vadis?»*: зб. тез Міжнародної науково-практ. конф. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 164–167.

14. Rufanova Viktoriia, Shablysty Volodymyr, Spilnyk Serhiy, Sydorenko Nataliia, Mozol Stanislav. Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world. *Amazonia Investiga*. Volume 11 – Issue 53: May, 2022. P. 220–226.

Надійшла до редакції 09.10.2022

References

1. Konventsiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy vid 11 travnia 2011 roku [Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence of May 11, 2011]. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/mu11251>. [in Ukr.].

2. Vysnovok Holovnoho yurydychnoho upravlinnia vid 10 bereznia 2017 roku [Conclusion of the Main Legal Department dated March 10, 2017]. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4952&skl=9. [in Ukr.].

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 01 kvitnia 2001 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].

4. Chuprykov, A. P., Tsupryk, B. M. (2011) Normalna ta kryminalna seksolohiia [Normal and criminal sexology] : pidruch. dla stud. vyshch. navch. zakl. Kyiv : DP «Vyd. dim «Personal», 252 p. [in Ukr.].

5. Dudorov, O. O. (2018) Zlochyny proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti osoby (osnovni polozhennia kryminalno-pravovoi kharakterystyky) [Crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person (main provisions of the criminal law description)] : prakt. poradnyk / MVS Ukrainy, Luhan. derzh. un-t vnutr. sprav im. E.O. Didorenka. Sievierodonetsk : RVV LDUVS im. E.O. Didorenka, 92 p. [in Ukr.].

6. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy u zviazku z ratyfikatsiieiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy [On amendments to some laws of Ukraine in connection with the ratification of the Council of Europe Convention on the prevention of violence against women and domestic violence and the fight against these phenomena] : Zakon Ukrainy vid 06.12.2017l. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#n63>. [in Ukr.].

7. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy u zviazku z ratyfikatsiieiu Konventsii Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu z tsymy yavyschamy [On amendments to some laws of Ukraine in connection with the ratification of the Council of Europe Convention on the prevention of violence against women and domestic violence and the fight against these phenomena] : Proiekt Zakonu Ukrainy vid 12.07.2016 № 4952. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4952&skl=9. [in Ukr.].

8. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vprovadzhenia Yedynoho reiestru osib, zasudzhennykh za zlochyny proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti

malolitnoi osoby, ta posylennia vidpovidalnosti za zlochyny, vchyneni proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti malolitnoi osoby [On the introduction of amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the implementation of the Unified Register of Persons Convicted of Crimes against the Sexual Freedom and Sexual Integrity of a Minor, and Strengthening Responsibility for Crimes Committed against the Sexual Freedom and Sexual Integrity of a Minor] : Zakon Ukrainy vid 19.12.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-20#n16>. [in Ukr.].

9. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy (shchodo vprovadzhennia Yedynoho reiestru osib zasudzhenykh za zlochyny proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti malolitnoi chy malolitnoho ta posylennia vidpovidalnosti za zlochyny, vchyneni proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti malolitnoi chy malolitnoho) [On the introduction of changes to some laws of Ukraine (regarding the implementation of the Unified Register of Persons Convicted of Crimes against the Sexual Freedom and Sexual Integrity of Minors and Minors and Strengthening Liability for Crimes Committed Against Sexual Freedom and Sexual Integrity of Minors and Minors)] : Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy vid 29.08.2019. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=0887&skl=10. [in Ukr.].

10. Poriadok formuvannia ta vedennia Yedynoho reiestru zasudzhenykh ta osib, uziatykh pid vartu [The procedure for forming and maintaining the Unified register of convicts and persons taken into custody] : zatv. nakazom Ministerstva yustytisii Ukrainy vid 26.06.2018 № 2023/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-18#Text>. [in Ukr.].

11. Mizhnarodnyi protokol iz dokumentuvannia ta rozsliduvannia seksualnogo nasylstva v konflikti [International Protocol on Documenting and Investigating Sexual Violence in Conflict]. URL : <https://womenua.today/UWC-library/unwomen/37-International Protocol 2017 2nd Edition UKR.pdf>. [in Ukr.].

12. Pro sudovu praktyku u spravakh pro zlochyny proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti osoby [On judicial practice in cases of crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person] : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu vid 30.05.2008 № 5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08#Text>. [in Ukr.].

13. Shablysty, V. V. (2018) Yak odna z kliuchovykh reform natsionalnogo kryminalnogo prava shchodo henderno obumovlenoho nasylstva vidbulasia bez vchenykh-kryminalistiv [How one of the key reforms of the national criminal law regarding gender-based violence took place without forensic scientists]. *IV Lvivskiy forum kryminalnoi yustytisii «Kryminalna yustytisia: quo vadis?»*. : *zb. tez Mizhnarodnoi naukovo-prakt. konf.* Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, pp. 164–167. [in Ukr.].

14. Rufanova Viktoriia, Shablysty Volodymyr, Spilnyk Serhiy, Sydorenko Nataliia, Mozol Stanislav (2022). Conflict-related sexual violence as a threat to peace and security of the world. *Amazonia Investiga*. Volume 11 – Issue 53: May, pp. 220–226.

ABSTRACT

Karine Mkrтчian. National and international dimension of providing human protection against sexual violence. The article provides a criminal-legal analysis of the provisions of the current criminal legislation of Ukraine and the establishment of its relationship with the norms of international law in terms of the characteristics of sexual violence, as well as an analytical study of judicial practice and statistics of the Office of the General Prosecutor, with the aim of drawing conclusions based on this.

The Criminal Code of Ukraine, in Art. 153, establishes responsibility for committing any violent acts of a sexual nature, not related to penetration into the body of another person, without the victim's voluntary consent, that is, for sexual violence. The objective side of sexual violence is characterized by actions of a sexual nature that are not related to penetration into the body of another person. The main immediate object is sexual freedom and sexual integrity of the person. The subjective side of sexual violence is characterized by direct intent, and the subject of the researched act is a reprehensible male or female person who has reached the age of 14. The provisions outlined in the scientific work are aimed at improving criminal law regarding the correct interpretation of the content of Article 153 of the Criminal Code of Ukraine, taking into account the peculiarities of the national criminal law doctrine.

The analysis of legislative changes in the area of responsibility for sexual violence showed that the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Laws of Ukraine in Connection with the Ratification of the Council of Europe Convention on the Prevention of Violence against Women and Domestic Violence and the Fight against them» played a significant role in this phenomena» dated December 6, 2017 No 2227-VIII and the Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Implementation of the Unified Register of Persons Convicted of Crimes against the Sexual Freedom and Sexual Inviolability of Minors and Strengthening Liability for Crimes Committed against Sexual freedom and sexual integrity of a minor» dated December 19, 2019 No. 409-IX.

The consequences of sexual violence defined by international law should be considered physical, psychological, social, socio-economic and legal. For each category of victims, such as women, men, children, in addition to general consequences, special consequences are characteristic – specific to these categories of persons.

Keywords: *person, privacy, crime, sexual violence, international standards.*